

Historie Velkopopovicka: Domovník – dům č.p. 14

Kateřina Kapalová a Václava Zimová, redakce

V loňském roce jsme v únoru zahájili putování po historii velkopopovických domů. Impulsem pro tento projekt byla soukromá sbírka historických pohlednic a texty sesbírané z historických pramenů (J. A. Sedlák) a zapsaného vyprávění pamětníka pana Františka Čelíkovského. Pojdme nyní navštívit dům č.p. 14.

Dům č.p. 14 před demolicí

Domek č.p. 14, ulice Pivovarská. J. A. Sedlák uvádí, že v letech 1803-1804 si na zádušním pozemku vystavěl chaloupku Josef Zaplatil (č. 14 s 76 sáhy). Majitel domku obdržel pozemek téměř zdarma, byl povinen ročně do záduší odvádět poplatek 1 zl. 30 kr. Z této povinnosti se později vykoupil.

Pan Čelíkovský vzpomíná na rodinu Bártovu, která se za jeho dětství dům obývala a živila se z vlastního malého hospodářství a z práce při místním panském dvoře. Domek obsahoval dvě obytné místnosti, chodbičku, chlév a stodůlku, vše pod společnou střechou. Od Bártů domek koupil František Dlouhý z Radimovic,

který se živil povoznictvím s jedním koněm. Dům vyhořel v roce 1945, na konci války, když v 7. 5. postupovali muži SS směrem na Sokolovnu a pancéřovou pěší zapálili usedlost, protože překážela v palbě na obec. Vyhořela celá stodola a střecha obytného stavení. Později majitel hospodářské zařízení zrušil a celý domek adaptoval na obytný.

Domek byl na začátku 21. století pro svůj špatný technický stav zdemolován. Na jeho základech byl vystavěn v duchu původní architektury dům nový. ■

Příště: Seriál bude pokračovat domem č.p. 15.

Příroda na Velkopopovicku: Volavka popelavá

Připravila redakce, foto Vladimír Chramosta

Volavka je velká zhruba 1 m a má rozpětí křídel cca 160 cm. Žije většinu roku samostatně. Její hlavní složkou potravy jsou ryby různých velikostí (preferuje mrtvé), ale také měkkýši, hmyz i malí ptáci a savci.

Volavka popelavá
(Ardea cinerea)

V zimním období často můžeme spatřit volavku na rybnících v okolí Velkých Popovic, jak číhá na svou potravu, k malé radosti rybářů.

Podobně jako ostatní druhy volavek má svou speciální taktiku lovu. Bez pohybu vystává ve vodě nebo na souši a upřeně hledí na vodní hladinu nebo na zem a v případě, že se kořist přiblíží na vhodnou vzdálenost, se jí zmocňuje rychlým škubnutím krkem a většinou ji doslova harpunuje.

Nad Velkopopovickem přelétá i příbuzná volavka bílá, která patří mezi silně ohrožený druh. ■

Zdroj: brožura ČSOP Velké Popovice: Živočichové a rostliny přírodního parku Velkopopovicko

VELKÉ POPOVICE – VELKOPOPOVICKO
PODROBNĚ ZAOSTŘENO

OBEC VELKÉ POPOVICE

Obec Velké Popovice leží 25 km jihovýchodně od Prahy, její rozloha činí 1562 ha a sdružuje přilehlé obce Brtnice, Dub, Dubiny, Krámský, Klenové, Křivá Ves, Lojovice, Mokřany a Řepčice. Jižním okrajem zasahuje obec do Přírodního parku Velkopopovicko. Jedná se o jednu z nejpůvodnějších krajín východního okraje Prahy a jeho územím prochází naučná stezka „Krajinou barona Ringhofferů“.

První zmínka o Velkých Popovicích není přesně datována, mluví se o osadě s názvem Adamovice. První záznam o osadě a farnosti je z roku 1332. Zajímavostí je, že v roce 1400 připadla osada přímo králi Václavovi a jejím patronem byl Jan z Popovic. V listopadu roku 1420 popovickou tvrz, která stála pravděpodobně na Dalešce, dobyli husité. Tehdejší majitel Popovic Jiří z Krejtanu postavil roku 1560 tvrz novou, a to na místě dnešní nejstarší budovy pivovaru. Traduje se, že už tehdy se tam vařilo pivo. Kroniky praví, že pod novou tvrzí vedly chodby až na Dalešku. V roce 1870 koupil panské državy Velké Popovice František Ringhoffer a začal rozvíjet průmyslovou výrobu. Roku 1874 dostavěl jeho synové zdejší pivovar. Pivo pod značkou Velkopopovický Kozel se zde vaří dodnes a každoročně se v pivovaru koná slavnost Den Kozla, na kterou se sjíždějí tisíce návštěvníků.

Kostel Panny Marie Sněžné byl postaven na přelomu 13. a 14. století a svou barokní podobu získal v roce 1690 za správy řádu Benediktýnů. V roce 1897 byla loď kostela prodloužena. Hlavní oltář pochází z roku 1861 a je v novorománském stylu. V roce 2002 byl při rekonstrukci omítek objeven zazděný portál. Do dnešní podoby se zachovala severní zeď, jižní část s portálem a přízemní věže. V roce 2019 se do kostela iniciativou místních občanů navrátili dva zvony – s názvem Velkopopovický Sv. Václav a Vladimír, které doplnili stávající umíráček a zvon s reliéfem Panny Marie. Chloubou kostela jsou varhany, vyrobené roku 1897 v dílně Gebrüder Rieder a rekonstruované v roce 2007. Před kostelem stojí pískovcová socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1831. Hluboko do historie sahá i vznik popovické školy, první zmínka o škole je již v roce 1675.

PŘÍRODNÍ PARK VELKOPOPOVICKO

Vyhlášen v roce 1993 na ploše 22 km².

Park se rozkládá jižně od obce, jedná se převážně o zalesněný kopcovitý terén. Typické jsou dubové lesy a remízky s žulovými balvany, kamenitá a členitá krajina s mnoha rybníky. Osa území je tvořena Křivoveským a Mokřanským potokem. Do krajiny jsou zasazeny vesnice podhorského typu, které často tvoří jen osady se sotva dvaceti domky. Zajímavá je i zachovalá zemědělská architektura, např. 300 let starý špejchar v Křivé Vsi. Územím prochází naučná stezka „Krajinou barona Ringhofferů“. Jedná se o jednu z nejpůvodnějších a nejpustějších krajín východního okraje Prahy.

CÍLEM JE: Ochrana čistého životního prostředí a jedinečné krajiny, chráněné druhy rostlin a zdravé staré vzrostlé stromy, zachovaná původní přírodní symbióza rostlinných i živočišných druhů, téměř žádný vliv průmyslu na krajinu, výskyt kvalitních zdrojů podzemní vody.